

בית משפט השלום בראשון לציון

ע"נ 56-07 י.י נ' קצין התגמולים

ועדת ערעורים לפי חוק הנכים
(תגמולים ושיקום), תשי"ט – 1959
בפני כב' השופטת שלומית יעקובוביץ, אב"ד
פרופ' מוניץ, חבר
עו"ד שגיב, חבר
י.י המערערת

נגד

קצין התגמולים

המשיב

מיני-רציו:

* ועדת הערעורים לפי חוק הנכים קיבלה באופן חלקי ערעורה של המערערת על החלטת קצין התגמולים שדחה תביעתה להכרת זכות על פי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) ובמסגרתה ביקשה לקבוע כי לקתה בנפשה "תוך ועקב" שירותה הצבאי. נפסק, כי בנסיבות העניין, הונחה התשתית העובדתית לקביעה כי המערערת היתה נתונה בדחק נפשי והתנהגותה חרגה מהמקובל.

* תגמולים – נכי צהל – מחלה שנגרמה עקב השירות

המערערת הגישה תביעה להכרת זכות על פי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) במסגרתה ביקשה לקבוע כי לקתה בנפשה תוך ועקב שירותה הצבאי וכתוצאה מכך היא ביצעה ניסיון אובדני שבעטיו אושפזה בבית החולים "וולפסון" ביחידה לטיפול נמרץ ולאחר מכן בבית החולים "שלוותא". תביעתה של התובעת נדחתה על ידי המשיב. מכאן הערעור.

ועדת הערעורים קיבלה את ערעורה של המערערת בחלקו ופסקה כלהלן:

בהעדר כל תימוכין לגרסתה העובדתית של המערערת ומשעדותה נותרה עדות יחידה של בעל דין, אין לקבלה ולקבוע על סמכה ממצאים עובדתיים ברמת הוודאות הנדרשת במשפט האזרחי. בנסיבות העניין, הונחה התשתית העובדתית לקביעה כי המערערת היתה נתונה בדחק נפשי והתנהגותה חרגה מהמקובל.

בנסיבות העניין, התערבות מקצועית מוקדמת עשויה היתה להביא לאבחון מוקדם של התהליך החולני שהחל בשירות הצבאי. העדר כל אלה צריך להיזקק לחובת השירות הצבאי כגורם מחמיר ולאחר שקלול כלל הנתונים הצריכים לענין יש להעמיד את שיעור ההחמרה על 25% מהנכות הכוללת.

ה ח ל ט ה

עסקינן בערעור על החלטת המשיב מיום 30.1.07 לפיה אין קשר בין המחלה הנפשית (סכיזופרניה), בה לקתה המערערת ובעטייה בצעה ניסיון אובדני ובין תנאי שירותה הצבאי.

העובדות הצריכות להכרעה

1. המערערת ילידת שנת 1984 גויסה לשירות חובה בצה"ל בחודש פברואר 2003. בתום הטירונות שובצה המערערת לקורס מש"קיות קישור וגיוס ובסיום הכשרתה (אפריל 2003) הוצבה במחנה "בן עמי" בבסיס תובלה.
2. ביום 12.6.04 (שבת) ביצעה המערערת ניסיון אובדני (שתיית נוזל רצפות ו- K700) בעקבותיו אושפזה בבית החולים "וולפסון" ביחידה לטיפול נמרץ ולאחר מכן בבית החולים "שלוותא".
3. ביום 26.7.04 בעודה מאושפזת בבית החולים "שלוותא" הגישה המערערת באמצעות הוריה תביעה להכרת זכות על פי [חוק הנכים](#) (תגמולים ושיקום), תשי"ט – 1959 (להלן: "החוק"), במסגרתה ביקשה לקבוע כי לקתה בנפשה "תוך ועקב" שירותה הצבאי (להלן: "התביעה") (מסמך 1 בתיק הרפואי).
4. התביעה נדחתה בהחלטת המשיב מיום 30.1.07 (מסמך 253 בתיק הרפואי) ומכאן ההליך שבפנינו.

הפן העובדתי

1. המערערת תמכה תביעתה להכרת זכות בתצהיר מיום 21.3.05 (מע/2 – מסמך 309 בתיק הרפואי) בו התייחסה לאותם "תנאי שירות" – אירועים בשירות, בהם תולה היא את פרוץ מחלתה.
 - 1.1 **הראשון** ארע בטירונות כשהמ"כית "עלתה" עליה כדי להדגים כיצד יורים ותוך כדי כך נגעה בשפתייה ועשתה לה סימן עם השפתיים "כאילו" היא "לסבית". בתגובה ברחו מהכיתה בפאניקה, חזרה כשהיא "פגועה מאוד ומושפלת" ומאז "הבנות שהיו במקום וראו את האירוע", החליטו שהיא לסבית, הפיצו זאת בין כל הבנות, אשר צחקו עליה ולעגו לה, כך שנאלצה "להתקלח לאחר שהבנות האחרות התקלחו עמ"י לא להיתקל בהן". הדבר לא פסק כשעברה למחנה "בן עמי" מאחר ומספר בנות שהיו עימה בטירונות הוצבו לשרת בבסיס זה.

- 1.2 **השני** נוגע לקשיים בהם נתקלה בלימוד העבודה לה נדרשה כמשק"ית חדשה, לקצב העבודה, לעומס וליחסה של הקצינה ("נהגה לצעוק עליי", "אמרה לי להיזהר ממנה ושלא כדאי לי להתעסק איתה") אשר גרמו לה ללחץ רב.
- 1.3 **השלישי** עניינו פחד מהנסיעות מהבסיס לביתה (צומת חשוד) והחשש "לפספס" את ההסעה, דבר שנוצל לרעה על ידי הקצינה, אשר נהגה להשאירה "עד הרגע האחרון", כך שנאלצה לבקש ממנה אישור לצאת הביתה או במקרים בהם לא הספיקה את עבודתה המשיכה בה אל תוך שעות הערב ולנה בבסיס.
- 1.4 **הרביעי** תלונה שהוגשה כנגדה אגב תורנות ניקיון, בעקבותיה רותקה לבסיס למשך שבוע ימים.
- 1.5 **החמישי** יחסו של רופא אליו פנתה המערערת בתלונות על שיעור ייתר, אשר בתחילה דחה את בקשתה לאשר לה בדיקות רפואיות ורק לאחר תחנוניה חזר בו.
- 1.6 **השישי** תקרית שארעה בחודש יוני 2004 במהלך תורנות סוף שבוע, כששתי חיילות ששהו איתה בחדר המשמר דיברו בקול רם במטרה שתשמע "כל מיני משפטים כמו: "תראי איזה תחתונים סקסיות יש" לה, "איזה חזה", דבר שגרם לה לחוש כי מתייחסים אליה כלסבית ובעצת הוריה פנתה לאותן בנות והסבירה להן כי אינה לסבית אך הן צחקו עליה.
2. במסגרת הליך זה הגישה המערערת תצהיר נוסף מיום 18.11.07 (מע/3 – מסמך 304 בתיק הרפואי).
בתצהיר מאוחר זה מצאה המערערת להוסיף ולהתייחס לתפקודה בכלל ולתפקודה החברתי בפרט עובר לגיוסה.
3. מעיון ברשומה הרפואית עולה כי בזמן אמת התייחסה המערערת ל**שני גורמי דחק בלבד** - השמועות בצבא על היותה לסבית ו"בעיות עם הקצינה" (המפקדת הישירה), אשר פורשו על ידי הגורמים המטפלים כמחשבות שווא של יחס ורדיפה-
"תוכני חשיבה: מחשבות שווא של יחס ורדיפה, כמתואר בנסיבות הקבלה לגבי הפצת שמועה על היותה לסבית. מחשבות רדיפה כלפי הבודקת ..."
(דו"ח בדיקה מיון מבוגרים מיום 18.7.04 – מסמך 180 בתיק הרפואי) (ההדגשה שלי – ש.ג.).
- "... מתארת השתלבות מוצלחת בלימודים כולל חוגי העשרה, אך לא מבחינה חברתית, בתיכון היו מס' חברות אך מציינת כי חוותה "קשיים חברתיים" ומתקשה להסביר מעבר לכך. סיימה בגרות מלאה.**

מזה שנה וחצי חיילת בתפקיד מש"קית גיוס, מתארת ציפיות גבוהות ממנה לתפקוד וחוסר התחשבות בצרכיה. ... מסבירה את ניסיון ההתאבדות בעקבות כך שאנשים התייחסו אליה בתור לסבית. תחילת העניין בתנועה של היד על השפה שבוצעה ע"י מפקדת שלה ומכך היא הבינה שהיא חושבת שהיא לסבית, בהמשך ראתה גם התייחסויות של אחרים לכך ...

לסיכום - נמצאת במצב פסיכוטי עם מחשבות שווא ראשוניות של יחס...
(דו"ח מפגש מיום 20.7.04 – מסמך 200 בתיק הרפואי) (ההדגשה שלי – ש.י.)

"... מגלה מחשבות שווא של יחס ורדיפה (לדבריה משוכנעת כי כלם בסביבתה חושבים שהיא לסבית, בתוכה (צ"ל: "בטוחה" – ש.י.) שבצבא כלם חשבו כך, לכן ביצעה ניסיון אובדני). עסוקה מאוד במחשבה זו, טוענת כי מבינה שהיא לסבית לפי תנועות ורמזים שונים מהסובבים, כולל הצוות במחלקה ומאושפזים אחרים. ..."
(פנייה לס. הפסיכיאטר המחוזי מיום 25.7.04 – מסמך 53 בתיק הרפואי) (ההדגשה שלי – ש.י.)

"מציינת כי השנה וארבעה חודשים אחרונים: "היו פלונטר של קשר אחרי קשר" – גם בגלל המפקדת שלה בבסיס, גם בגלל המכ"ית שביצעה את תנועת החלקת האצבע על השפה העליונה כסימן ללסבית: "אני לא הבנתי מי אני ומה אני, אני אוהבת גם בנים, עד אז נמשכתי לבנים. ..."
אם הייתי פונה לקב"ן בשלב מוקדם שעוד הפצע היה קטן ומספרת לו שקשה לי בבסיס ושיעביר אותי, אז אולי לא הייתי כאן היום"
(דו"ח מפגש מיום 4.8.04 – מסמך 194 בתיק הרפואי)

"סיפרה כי הניסיון האובדני נעשה עקב שתי סיטואציות לא נעימות בחייה האחת "שהמפקדת התנהגה אליי מאוד לא יפה, כמו לזבל שלה", "עשתה לי חיים קשים" והסיבה השניה היא שהופצה שמועה בכל הבסיס כי היא לסבית, הרגישה שאנשים מרכלים עליה, מסתכלים עליה ומתייחסים אליה הצורה שונה בגלל שהיא לסבית, והניסיון האובדני נעשה כי "נכנסתי לפלונטר שהסתבך והסתבך ולא יכולתי לצאת ממנו"
..."
(דו"ח מפגש מיום 8.8.04 – מסמך 193 בתיק הרפואי)

"כחודש טרם אשפוזה במוסדנו ביצעה ניסיון אובדני ... על רקע מצב פסיכוטי שהתבטא במחשבות שווא של יחס ורדיפה – היתה משוכנעת כי בבסיס בו היא משרתת פשטה שמועה כי היא לסבית. כמו כן היתה במצוקה קשה על רקע קשיים ביחסיה עם המפקדת שלה בצבא"

(סיכום ביניים מיום 28.8.04 – מסמך 209 בתיק הרפואי) (ההדגשה שלי – ש.י.)

"... סובלת ממחשבות שווא של יחס ורדיפה – מספרת כיצד על ידי תנועת יד של קצינה בבסיס גילתה שכולם יודעים שהיא לסבית. ... מדברת על קשייה בחיים סביב הדחייה החברתית ממנה סבלה שנים רבות ואשר התגברה עם גיוסה לצבא. דיון: ... אושפזה לראשונה בחייה במצב פסיכוטי חריף לאחר נסיון אובדני ... על רקע מצב פסיכוטי שהתבטא במחשבות שווא של יחס ורדיפה. ..."

(שחרור וסיכום מחלה מיום 28.10.04 – מסמך 175 בתיק הרפואי) (ההדגשה שלי – ש.י.)

4. המשיב קרא לעדות את הגב' מורן אטיאס והגב' כרמית יפרח.
- 4.1 הגב' כרמית יפרח שימשה כקצינת מרחב דרום במרכז גיוס בית נבאללה ומתוקף תפקידה זה שרתה המערערת תחת פיקודה.

בעדותה (מש/5 – מסמך 315 בתיק הרפואי) ציינה כי "תפקודה הכללי של י. היה תקין באופן כללי", הגם שמהתרשמותה "מ-י. מן הבחינה האישית, י. היתה לחוצה מאוד, כל משימה ואפילו הפשוטה ביותר, כגון הפעלת קומקום חשמלי, לוותה תגובות לחוצות ולא צפויות ... התנהגה בקטנוניות קיצונית ביחס לשאר הבנות ... התנהגה בצורה לא חברתית בתורניות...", עד כדי שמצאה לנכון להציע לה "לפנות לקב"ן ... כי זה עשוי לסייע לה להפגת הלחץ בו היתה נתונה", הצעה שנדחתה על ידי המערערת.

העדה הכחישה כי הרימה קול על המערערת וציינה כי את "רב הסיוע והעזרה בלימוד התפקיד" קבלה ממנה, למדה את העבודה ועמדה בלוחות הזמנים. עוד ובנוסף ציינה כי עד לקריאת תצהירה של המערערת לא ידעה דבר וחצי דבר על אותן שמועות בדבר היותה לסבית – נהפוך הוא. משיחות עם המערערת הבינה כי יש לה חבר מחוץ לבסיס ואף היו שמועות על קשרים שקיימה עם חייל מהבסיס.

- 4.2 הגב' מורן אטיאס שימשה כקצינת מרחב מרכז במרכז גיוס בבית נבאללה ובתפקידה זה לא פיקדה על המערערת.
- בעדותה (מש/4 – מסמך 317 בתיק הרפואי) ציינה כי המערערת "הייתה חיילת לחוצה מאוד", על פי התרשמותה שלה "מוזרה" (ראה עמ' 16 לפרוטוקול ישיבת יום 12.7.10) והתייחסה לאותו אירוע של תלונה והעמדה לדין משמעת, תוך שהסבירה כי מדובר היה בסירוב פקודה מותרס מצדה של המערערת בפני כל התורנים ועל כן לא היה מנוס אלא למצות עימה את הדין.

הפן הרפואי – חוות דעת המומחים

1. המערערת סמכה ערעורה על חוות דעת רפואית מיום 21.11.07, ערוכה על ידי פרופ' ע. לוי, מומחה בפסיכיאטריה ופרופ' לקרימינולוגיה-קלינית (מע/1 – מסמך 303 בתיק הרפואי).

בחוות הדעת קבע המומחה כי המערערת לקתה במחלת הסכיזופרניה (להלן: "המחלה") תוך כדי שירותה הצבאי על רקע "בעיות/רגישויות", אשר בחיי האזרחות הצליחה "לתמרן"/"להסתדר" עימן, דבר אשר לא התאפשר לה עוד במסגרת הצבאית ו"לכד אותה" -

"... נאלצה להתערטל [תרתי משמע] בפני בנות אחרות; אכן לגב' י. יש "באמת" הופעה – "גברית"; גב' י. חשה [ואנוכי מאמין-לה] תחושות קשות-ביותר; יתכן שבנוסף ל"מבטים" ול"הערות" מצד בנות אחרות, היו "מבטים" ו"תחושות" מצדה של גב' י. [אינני שולל גם "התעוררות" – מינית מצדה של גב' י., כפי שצוין במסמכי "שלוותה"...].

גב' י. לא-יכלה, כמובן, "לברוח מהסיטואציה", בנגוד לחיי האזרחות, גב' י. נותרה "לכודה בסיטואציה".

בהמשך נדרש גב' י. לעבודה שלתחושתה לא הוכשרה אליה/עבורה במידה-ראויה/מספקת; גב' י. נדרשה ל"בצועים"/"ל"תפוקות"/"ל"תוצרת"; יתכן שלאדם ללא "קווים-כפיתיים" דרישה-שכזו ... היתה קלה-יותר; ברם עבור גב' י. דרישה שכזו היתה קשה-מאוד. ... גב' י. עבדה- באיטיות; התקשתה להתגבר על כמות-העבודה; פעמים-רבות נשארה-לעבוד עד לשעות-ערב מאוחרות [כדי-להספיק]; פעמים-רבות הפסידה, לכן, גב' י. את-ההסעה; ונאלצה לישון-בבסיס [וממילא להיות "במגע-צפוף" עם בנות-אחרות, ב"חדר-הבנות"].

בשלב- מסוים [לא-ידוע בדיוק מתי] "משאביה"/"כוחותיה" של גב' י. לא-הספיקו; ופרצה/התפתחה הפסיכוזה-הראשונה של מחלת-הסקיצופרניה"

ומכאן מסקנתו כי יש לראות ב"תנאי השירות" את הגורם לפרוץ המחלה.

1.1 המומחה נחקר ארוכות על קביעותיו ובעדותו אישר כי האטיולוגיה של המחלה, המופיעה לרוב בעשור השני והשלישי לחיים, לא ידועה (ראה עמ' 3 לפרוטוקול ישיבת יום 18.11.08).

1.2 עוד אישר המומחה כי באשפוזה הראשון נמצאה המערערת במצב פסיכוטי פרנואידי חריף, "מצב שבו יש מחשבות שווא, שכן אדם חושב דברים בטוח שקורים דברים לא מציאותיים, אי אפשר לשכנע אותו בדברים הלא מציאותיים הללו והדברים הללו הם מוזרים, לא שייכים למציאות התרבותית והמשפחתית של הבן אדם" (ראה עמ' 4 לפרוטוקול ישיבת יום 18.11.08) ועל כן אין לשלול את האפשרות כי תיאוריה את שחוותה במהלך שירותה הם פרי דמיונה-

"ש. ... האם אתה שולל את האפשרות שכל הנושא הזה של איומים, של התנכלויות על רקע הלסבי זה פרי הדמיון שלה בעצם?

ת. לא, אני לא שולל. קשה להבדיל בכלל וקשה עוד יותר במקרה הזה. זה מקרה שקשה להבדיל בין מציאות לבין חלקים, בין חלקים של פסיכוזה לבין חלקים של מציאות ..."

(עמ' 5-6 לפרוטוקול ישיבת יום 18.11.08) (ההדגשה שלי – ש.י.)

1.3 עוד ובנוסף ציין המומחה כי בעת שבדק את המערערת היתה האחרונה במצב פסיכוטי (ראה עמ' 10 לפרוטוקול ישיבת יום 18.11.08), אך עם זאת, הבהיר כי לשיטתו אין ספק כי המערערת היתה נתונה במהלך שירותה הצבאי במצוקה, אשר לא זכתה להתייחסות ולטיפול הולם-

”... שתי המפקדות הללו אני התרשמתי שבן מגלות אטימות ... יש להן חיילת שהיא במשך חודשים במצוקה היא מוזרה, היא סובלת, היא לא מתפקדת, היא מתלוננת ובעצם לא נעשה כלום חוץ מאשר פעם או פעמיים או שלוש להציע לה ללכת לקב"ן”
(עמ' 6 לפרוטוקול ישיבת יום 18.11.08)

”... שתי הקצינות ... מתארות מצב של חיילת במצוקה ממושכת שהן לא יודעות מה לעשות איתה. אז הייתה מצוקה. החיילת הייתה במצוקה ממושכת, זאת עובדה. את מקבלת את זה כעובדה, החיילת הייתה במצוקה והיא לא נבדקה ולא טופלה חודשים על חודשים”
(עמ' 7 לפרוטוקול ישיבת יום 18.11.08)

2. המשיב ביסס עמדתו על שלוש חוות דעת רפואיות שערך דר' ד. בקר, מומחה בפסיכיאטריה - הראשונה מיום 27.1.06 (מש/1 – מסמך 226 בתיק הרפואי), השנייה מיום 15.12.06 (מש/2 – מסמך 252 בתיק הרפואי) והשלישית מיום 4.2.08 (מש/3 – מסמך 319 בתיק הרפואי).

בחוות הדעת שלל המומחה קיומו של קשר סיבתי רפואי בין תנאי שירותה של המערערת ופרוץ מחלתה וקבע כי בשרותה הצבאי “לא היו אירועים חריגים או גורמי דחק מתמשכים שיכלו לגרום לפריצת מחלת הסכיזופרניה” ו”תלונותיה כלפי צוות הבסיס בו שירתה הם פרי דמיונה ובעיקר בנושא הרמיזות לגבי העדפותיה המיניות, אשר הוגדרו ע"י מטפליה בבית חולים “שלוותא” כמחשבות שווא ויחס, בין השאר גם כי האשימה בכך את צוות המחלקה שטיפל בה ... ניסיון ההתאבדות נגרם בעקבות מחשבות שווא אלו”.

2.1 בחקירה הנגדית אישר המומחה כי עובר לגיוסה תפקדה המערערת “מצוין. ... גמרה תיכון בהצלחה עם ציונים טובים. ... הייתה פעילה ... באיזה שהיא תנועת נוער. ... גם שרה וגם רקדה וגם הופיעה בפני ציבור תור רקדנית” ומצא לדחות את הטענה כי סבלה וסובלת מקווים כפייתיים או OCD-

”... היא לא נתקלה בשל כאילו איטיותה כמו שאתה מרמז, אף פעם בבעיות בתפקוד ולא בעניין של להתכונן למבחנים ולא בעניין בכיתה בלמוד ולא בשום עניין אחר. ככה שלכל העניין הזה של קווים כפייתיים זה קצת אורבע (צ"ל: “עורבא” – ש.י.) פרח. בלשון המעטה. ... אישיות כפייתית בטוח לא, חד משמעית. ... OCD בטוח שלא גם”

(עמ' 5 לפרוטוקול ישיבת יום 13.7.09)

"הקריטריון הראשון גם ב- OCD וגם בהפרעת אישיות קומפולסיבית, כפייתית, הקריטריון הראשון זה הפרעה תפקודית ועד כמה שאני מבין ל- י. מעולם לא היה הפרעה תפקודית. היא הייתה תלמידה טובה והצליחה בבחינות"
(עמ' 6 לפרוטוקול ישיבת יום 13.7.09)

"... יש לנו בעיה עם הסיפור שמסופר גם בבדיקתי וגם בבדיקתו של פרופסור לוי היא הייתה פסיכוטית ולכל פסיכוטי יש איזה שהוא סיפור שהוא מספר על חייו שהרבה פעמים הוא שונה לחלוטין מהסיפור האמיתי. ... אני יכול להגיש אם זה באמת היה ברמת חומרה קשה או משמעותית זה היה צריך לתת ביטוי גם בחייה האזרחיים וגם בשירות הצבאי. ובשירות הצבאי החיכוכים, הבעיות שהיו הם לא היו קשורות בשום פנים ואופן להטרדות האלה של המחשבות או אי פעם משהו ראה אותה עושה מעשה כפייתי או נאלצת לעשות משהו באופן כפייתי או עושה את הדברים באיטיות ולא מספיקה מה שנדרש ממנה בגלל ה- OCD..."
(עמ' 8 לפרוטוקול ישיבת יום 13.7.09)

2.2 עוד ובנוסף אישר המומחה כי המערערת "הייתה בן אדם לחוץ במשמעות שהייתה לפעמים קטנונית ולפעמים חשדנית ולפעמים אימפולסיבית ואולי במידה זו או אחרת תוקפנית", כשליטתו הדבר "מבשר על זה שהמחלה קוננה בה לפני המועד של ההתאבדות והתפתחה כמו שהרבה פעמים" מתפתחת -
"אני אומר בחוכמה שבדיעבד שזה הצורה שלי לפרש את הביטויים האלה שהיא גילתה שחלק מהם היה בהחלט חשדני. היא ביקשה שיראו לה את הרשימה של התורנויות, לא האמינה שבאמת מחלקים את התורנויות בצורה הוגנת. היה ריב סביב תורנות שטיפת המקלחת מתוך הרגשה שהיא מקופחת. רוב החיכוכים, היה משהו עם שדכן שלקחו לה שזה סיפור שחוזר על עצמו. הסיפורים האלה הם בסיס דווקא לא לכיוון של ה- OCD אלא מאוד לכיוון פרנואידי ולכיוון זה שהיה לה מחשבה כנראה פרנואידי שהלכה והתגבשה עד שפרצה הצורה פסיכוטית של ממש"
(עמ' 9 לפרוטוקול ישיבת יום 13.7.09)

"... אני חושב שהלחץ שלה נבע מתחילת המחלה"
(עמ' 15 לפרוטוקול ישיבת יום 13.7.09)

2.3 עם זאת, נכון היה המומחה לאשר כי "נכון ואפשר לראות" בתיאוריה של המערערת את שירותה הצבאי, ככל שיאומתו, משום "גורם דחק חריג" (ראה עמ' 13 לפרוטוקול ישיבת

יום 13.7.09), כשמקובלת עליו עמדת עמיתו פרופ' לוי ש"יכול להיות" שהתיאורים "מקורם ויסודם בטיבה של המחלה ויכול להיות שחלקם היו אומנם במציאות" (ראה עמ' 17 לפרוטוקול ישיבת יום 13.7.09).

דין והכרעה

1. לאחר שנתנו דעתנו למכלול הראיות שהוצגו, לרבות לעדות המומחים הרפואיים בפנינו, באנו לכלל דעה כי דין הערעור להתקבל בחלקו.

2. בשים לב לעדותם של המומחים הרפואיים, לרבות ובמיוחד עדותו של המומחה מטעם המערערת, אשר מצא להסתייג מתיאוריה את שארע במהלך שירותה הצבאי נוכח מחלתה וטיבה-

"זה מקרה שקשה להבדיל בין מציאות לבין חלקים, בין חלקים של פסיכוזה לבין חלקים של מציאות..."

(מתוך עדותו של פרופ' ע. לוי - עמ' 6 לפרוטוקול ישיבת יום 18.11.08)

"זה ברור שיש לך כאן מצב פסיכוטי ושהיא מדברת מתוך מצב פסיכוטי וקשה להבדיל איזה חלקים היו מציאותיים..."

(מתוך עדותו של פרופ' ע. לוי - עמ' 7 לפרוטוקול ישיבת יום 18.11.08)

ולהתרשמות הגורמים המטפלים בזמן אמת כי תיאוריה את שחוויתה הינם מחשבות שווא של יחס ורדיפה -

"... סובלת ממחשבות שווא של יחס ורדיפה – מספרת כיצד על ידי תנועת יד של קצינה בבסיס גילתה שכולם יודעים שהיא לסבית. ... מדברת על קשייה בחיים סביב הדחייה החברתית ממנה סבלה שנים רבות ואשר התגברה עם גיוסה לצבא.

דיון: ... אושפזה לראשונה בחייה במצב פסיכוטי חריף לאחר נסיון אובדני ... על רקע מצב פסיכוטי שהתבטא במחשבות שווא של יחס ורדיפה. ..."

(שחרור וסיכום מחלה מיום 28.10.04 – מסמך 175 בתיק הרפואי)

הרי שבהעדר כל תימוכין לגרסתה העובדתית של המערערת ומשעדותה נותרה עדות יחידה של בעל דין, אין בידנו לקבלה ולקבוע על סמכה ממצאים עובדתיים ברמת הוודאות הנדרשת במשפט האזרחי.

משכך דומה עלינו כי המסד העובדתי שהונח בבסיס קביעותיו של פרופ' ע. לוי לא הוכח כדבעי ומוצאים אנו להעדיף את קביעתו של דר' ד. בקר לפיה המחלה פרצה בעת השירות הצבאי וללא קשר עמו.

3. עם זאת, הרי שנוכח עדותן של העדות מטעם המשיב, הגב' מורן אטיאס והגב' כרמית יפרח, אשר היתה בקשר יום יומי עם המערערת כמפקדת ישירה, סבורים אנו כי הונחה התשתית העובדתית לקביעה כי המערערת היתה נתונה בדחק נפשי ("לחוצה") והתנהגותה חרגה מהמקובל ("מוזרה")-

"הן (הקצינות – ש.י.) מתארות כל מיני תגובות אימפולסיביות, חשדניות לפעמים, קטנוניות, הן מכנות את זה"

(מעדותו של דר' בקר – עמ' 6 לפרוטוקול ישיבת יום 13.7.09)

4. ראיה למצוקתה של המערערת, אשר נהיר כי ניתן היה להבחין בה בעין בלתי מקצועית, תשמש העובדה כי הגב' כרמית יפרח, מצאה להציע לה להיפגש עם קב"ן, הצעה אותה דחתה המערערת.

לשיטתנו בנקודת זמן זו היה מקום להתערבותו היזומה של גורם מקצועי רפואי ואין בידנו להסכין עם מצב בו הסביבה הקרובה לחייל ערה ל"בעייתיות" הדורשת אבחון מקצועי אך נעדרת, כפי העולה מעדותה של הגב' כרמית יפרח, כלים של ממש להתמודד עימה-

"ש. ... את הצעת לה לפנות לקב"ן, לך יש סמכות כמפקדת שלה גם לפנות לקב"ן מעל ראשה... נכון?"

ת. לא. רק במקרים של כוונות אובדניות מוצהרות יש סמכות לעשות את זה"

(עמ' 23 לפרוטוקול ישיבת יום 12.7.10)

5. התערבות מקצועית מוקדמת עשויה היתה להבנתנו להביא לאבחון מוקדם של התהליך החולני שהחל בשירות הצבאי (אותם סימפטומים שפורשו על ידי הסביבה הקרובה הבלתי מקצועית כלחץ, מוזרות, חשדנות, קטנוניות קיצונית זכו לאבחון מקצועי בדיעבד על ידי דר' ד. בקר כתסמיני המחלה – ראה עדותו (עמ' 9 לפרוטוקול ישיבת יום 13.7.09), לטיפול הולם בזמן אמת וייתכן אף לשחרורה המוקדם של המערערת מהשירות הצבאי עוד בטרם החמיר מצבה עד כדי ביצוע אותו ניסיון אובדני.

העדר כל אלה צריך, לדידנו, להיזקף לחובת השירות הצבאי כגורם מחמיר ולאחר שקלול כלל הנתונים הצריכים לענין מוצאים אנו להעמיד את שיעור ההחמרה על 25% מהנכות הכוללת.

סוף דבר

לאור כל האמור לעיל מקבלים אנו את הערעור בחלקו, מורים על ביטול החלטת המשיב מיום 30.1.07 וקובעים כי המחלה, בה לקתה המערערת, החמירה בתקופת השירות הצבאי ובעטיו בשיעור של 25% מדרגת הנכות הכוללת.

המשיב ישא בהוצאות המערערת (שכ"ט המומחה פרופ' ע. לוי על פי קבלות) ובשכר טרחת עו"ד בסך של 8,700 ₪.

המזכירות תשלח עותק ההחלטה לצדדים בדואר רשום + אישור מסירה.

ניתנה היום, ח' תמוז תשע"א, 10 יולי 2011, בהעדר הצדדים

שלומית יעקובוביץ 54678313-56/07

עו"ד שגיב, חבר

פרופ' מוניץ, חבר

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)